

53. Két bukaresti magyar diplomata információi az MNSZ feloszlásáról.

*A) Pataki László követ politikai összefoglaló jelentése. (Részlet.)
Bukarest, 1953. március 17.*

Szigorúan bizalmas!

59/szig.biz/1952.

A Román Népköztársaság fejlődését és a sztálini alapon irányított nemzetiségi politika további kibontakozását jelentik az elmúlt hetek során ezen a téren hozott intézkedések. A Román Népköztársaság nemzetiségi minisztériuma még január folyamán megszűnt – a Nagy Nemzetgyűlés januári ülészakán megválasztott új kormányban már nincs képviselve ez a tárca – és feladatkörét a Közoktatásügyi Minisztériumban alakult nemzetiségi ügyosztály vette át. Február első felében¹vñ46vñült a Magyar Népi Szövetség feloszlására is, amely az egyes helyi szervezetek „önfeloszlása” útján valósult meg. Jelenleg is folyik a szervezet likvidálása, amit Juhász Lajos elnök és Ottrok Ferenc titkár irányít. A központi és helyi szervezetek kezelésében lévő könyvtárakat és kulturális apparátusokat a helyi tanácsok vették át, amelyek a könyveket a kultúrotthonok, iskolák stb. között szétosztották. A központi szervezet hatalmas, értékes könyvtárának sorsa felől még nem történt intézkedés.

A Szövetség „Romániai Magyar Szó” című bukaresti napilapja továbbra is megjelenik, ezidőszerint még változatlanul a „Magyar Népi Szövetség Központi Bizottságának” lapjaként. Értesülésem szerint még nem dőlt el, hogy mi lesz a mintegy 50.000 példányban megjelenő lap sorsa; egyes hírek szerint a Magyar Autonóm Tartomány központi lapjává alakul át és Marosvásárhelyen fog megjelenni.²vñ46vñ

MOL, a bukaresti nagykövetség TÜK-iratai, XIX-J-33-a, 2. doboz, 7-40 csomó, hitelesített gépirat.

MOL, a bukaresti nagykövetség TÜK-iratai, XIX-J-33-a, 2. doboz, 7-40 csomó, hitelesített gépirat.

*B) Kalmár György ideiglenes ügyvivő beszélgetése Páll Árpád újságíróval. (Részlet.)
Bukarest, 1953. július 2.*

680/titk./1953.

Jelentem Miniszter Elvtársnak³vñ46vñ [minis1630-án vascsorán látam vendéget Páll Árpád újságírásról az Előre című hetilapban](#)

[főszerkesztője: A vascsorán jelen volt Bitó elvtárs is.](#)

A beszélgetés során Páll elvtárs kitért a Magyar Népi Szövetség feloszlására is. Elmondta, – alátámasztva korábbi jelentéseimben feldolgozott értesüléseimet – hogy a Szövetség legtöbb vidéki szervezete már csak papíron létezett s a „önfeloszlás” előkészítését irányító aktivistáknak sok esetben igen nehéz feladatot jelentett a feloszlást kimondó közgyűlés

1 Valójában február végén–március elején

2 A Romániai Magyar Szó 1953. április 1.-től továbbra is Bukarestben jelent meg, de már Előre néven, fejlécén az volt olvasható, hogy „Az RNK néptanácsainak lapja”. A főszerkesztő Robotos Imre maradt.

3 Molnár Erik. (Boldoczki Jánost két nappal később nevezik ki K iss utódává.)

összehívása. Néhány szervezetben az elnök szerepét még mindig kulákok töltötték be, akiket rajoni aktivisták igyekeztek semlegesíteni, illetve különböző módszerekkel elérni, hogy ne vegyenek részt a közgyűlésen. Ezek a gyűlések – folytatta Páll elvtárs – általában zökkenőmentesen zajlottak le. A rajon kiküldöttjei mindenütt megmagyarázták, hogy az MNSZ – amelynek a háború után fontos szerepe volt a romániai magyarság politikai nevelésében – betöltötte hivatását s ma már akadályozója a további fejlődésnek. Páll elvtárs hozzáfűzte, hogy igen csekély volt a hozzászólások száma, a feloszlást általában különösebb vélemény-nyilvánítás nélkül vették tudomásul. Mint jellemző epizódot, még az alábbiakat mondta el ezzel kapcsolatban.

Az MNSZ zetelaki szervezetének elnöke a Nyírő József írásai révén hírnevessé vált Uz Bence⁴ volt, aki a rajoni kiküldött beszámolóját (a közgyűlésen résztvevő többi személlyel együtt) némán hallgatta végig. Amikor végül a kiküldött nyíltan feltette neki a kérdést, hogy mit szól mindahhoz, amit mondott, Uz Bence röviden így válaszolt: „Azt szóлом hozzá, hogy ne szólj szám, nem fáj fejem.” [...]⁵

Kalmár György
I. o. követségi titkár,
id. ügyvivő

MOL, külügyminisztériumi TÜK-iratok Románia, XIX-J-1-j, 17. doboz, 16/b csomó, 07878. sz. sokszorosított gépirat.

4 Utalás Nyírő *Uz Bence* c. népszerű regényére, melynek főhősét a szerző azonban nem egy, hanem több létező személyről mintázza meg.

5 A kihagyott részben Páll Árpád elárulja, hogy jelenleg egy új regényen dolgozik.